

Delegering av läkemedelshantering

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården

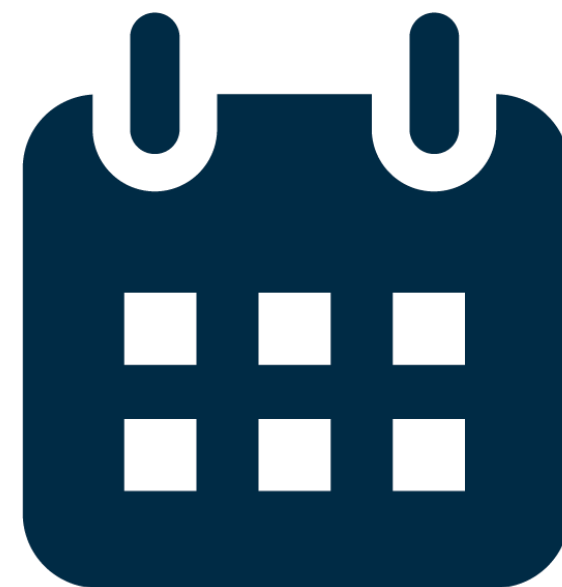
Ana Cica Tiedermann, jurist

Carina Skoglund, sakkunnig

1 januari 2026

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård upphör att gälla.

Delegering av läkemedelshantering regleras i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården.

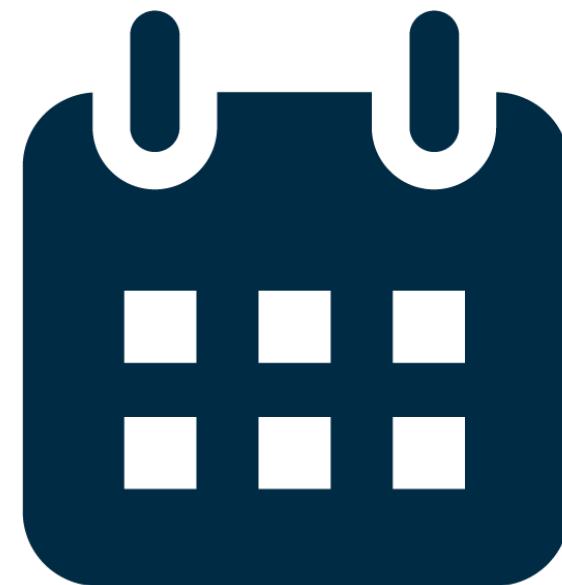

1 januari 2026

Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2002:12) om delegering inom tandvården upphör att gälla.

Ersätts av

Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2025:51) om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården.

Syfte

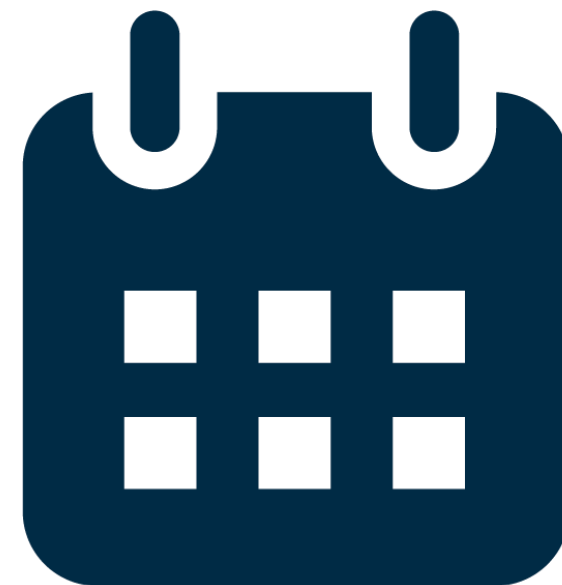
Syftet med ändringarna i HSLF-FS 2017:37

Säker läkemedelshantering för en god och säker vård genom

- att vårdgivarens ansvar för delegering av läkemedelshantering i verksamheten förtydligas.
- tydligare och enhetligare reglering av vilka arbetsuppgifter som måste delegeras och vilka som kan fördelas på annat sätt.
- att reglerna blir lättare att överblicka när de är samlade i en föreskrift.

Måste alla delegeringsbeslut göras om 1 januari 2026?

De delegeringsbeslut som löper över årsskiftet gäller till och med det datum för giltighetstid som är angivet på delegeringsbeslutet

Vanliga frågor och begrepp

Man får delegera även andra arbetsuppgifter

Författningskrav på hur delegering ska gå till finns endast vid delegering av iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel.

- Inget förbud mot att delegera andra arbetsuppgifter.
- Vårdgivaren får bedöma behov av formaliakrav för oreglerade arbetsuppgifter
- Delegering får endast ske när det är förenligt med en god och säker vård även när det gäller oreglerade arbetsuppgifter.

Vårdgivarens ansvar

Organisatoriskt ansvar - planera, leda och kontrollera verksamheten så att den lever upp till kravet på god vård.

- att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete
- ha ett ledningssystem för att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet
- ansvarar för att det finns hälso- och sjukvårdspersonal med rätt kompetens

Verksamhet

Vårdgivaren bestämmer sin egen organisation och

- delar in sina ansvarsområden som man finner mest ändamålsenliga för att leva upp till kravet på god vård
- definierar vilka uppgifter varje verksamhet inom den egna organisationen ska ha
- ger olika funktioner inom respektive verksamhet rätt att handla eller besluta i vårdgivarens ställe, d.v.s. delegerar

Delegering av läkemedels- hantering

Delegering av läkemedelshantering inom hälso- och sjukvården

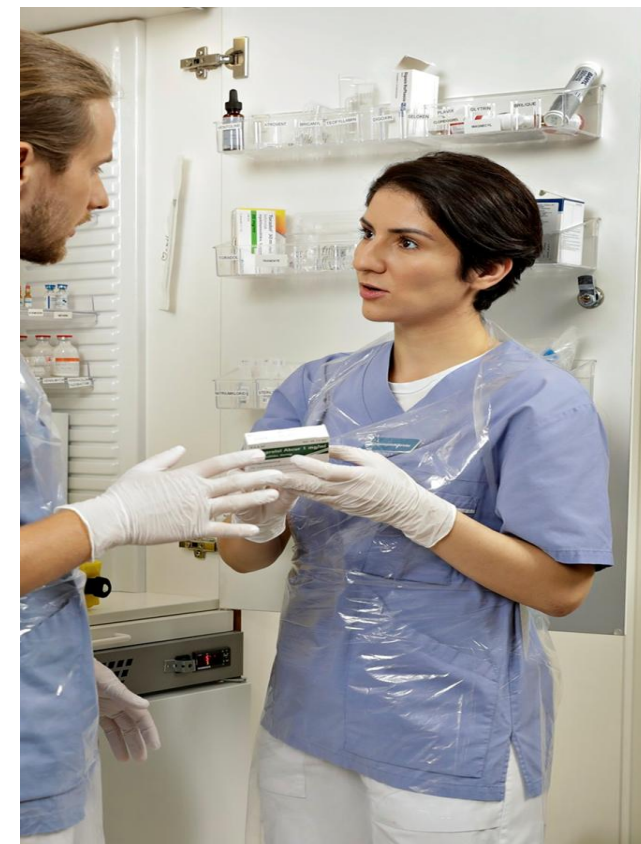
- Får endast ske när det är förenligt med en god och säker vård.
- Läkare, tandläkare och sjuksköterskor får delegera läkemedelshantering.

Delegering av läkemedelshantering inom hälso- och sjukvården

Behörig hälso- och sjukvårdspersonal ger någon annan personal rätt att

- **iordningsställa** (färdigställande av ett ordinerat läkemedel inför administrering)
- **administrera** (tillförsel av läkemedel till kroppen)
- **överlämna** (ett läkemedel som ska tillföras till en patient lämnas över till patienten själv eller till en tredje person som administrerar läkemedlet)

OBS!

Begreppet "handräckning" finns inte när det gäller läkemedelshantering.

All hälso- och sjukvård och tandvård

Med de uppdaterade föreskrifterna blir delegering av läkemedelshantering möjlig inom all hälso- och sjukvård och tandvård.

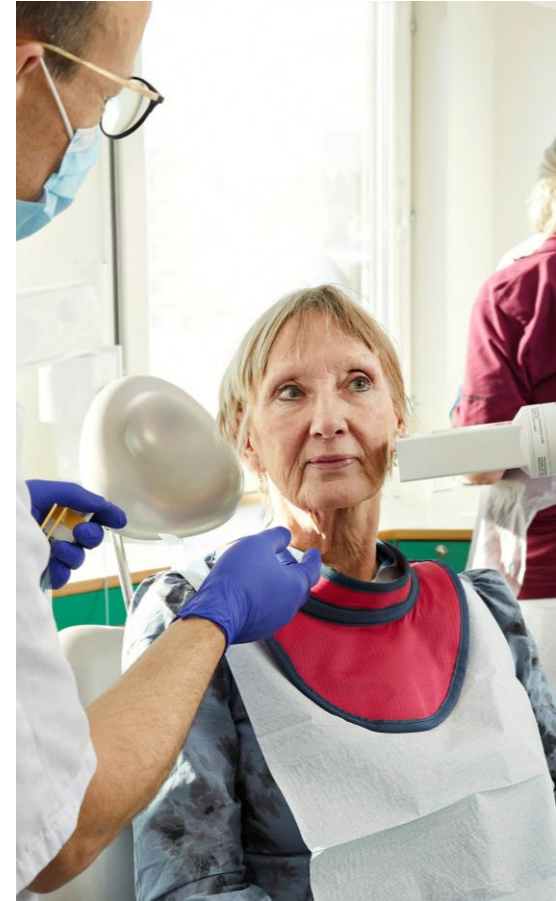
Ingen ändring av reglerna om

- bemanningskrav i ambulans
- generella direktiv
- sjuksköterskas behovsbedömning

Undantag från möjligheten att delegera läkemedelshantering

Administrering av läkemedel vid lokalanestesi genom ledningsblockad inom tandvården får inte delegeras eller överlåtas på något annat sätt.

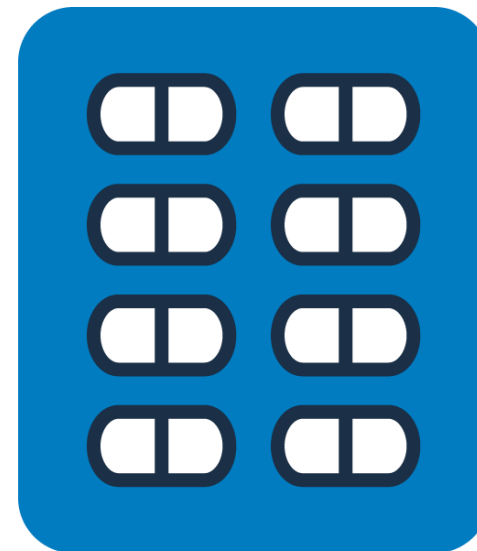

**Ansvaret är
delat**

4

Ansvaret för en god och säker vård vid delegering av läkemedelshantering är delat mellan

- Vårdgivaren
- Den som delegerar
- Den som tar emot delegering

Vårdgivarens ansvar för en god och säker vård vid läkemedelshantering

Vårdgivaren

- ansvarar för att det finns processer och rutiner för ordination och hantering av läkemedel
- ska som ett led i egenkontrollen säkerställa att hanteringen av läkemedel i verksamheten regelbundet genomgår en extern kvalitetsgranskning

Vårdgivarens ansvar för en god och säker vård vid delegering av läkemedelshantering

Vårdgivaren ska

- analysera risker med delegering
- fastställa rutiner för delegering
- följa upp beslut om delegering minst en gång per år
- återkalla delegeringsbeslut som inte längre är förenliga med en god och säker vård

Verksamhetschefens ansvar

- Säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses
- Regleringen av verksamhetschefens ansvar för delegering av läkemedelshantering upphör att gälla vid utgången av år 2025.
- Vårdgivaren kan fördela arbetsuppgifter som rör delegering till verksamhetschefen.

Den som delegerar läkemedelshantering

- Den som delegerar ska kontrollera att
 - mottagaren har de kunskaper och den kompetens som krävs för att kunna utföra den delegerade uppgiften på ett korrekt och patientsäkert sätt
 - mottagaren har kunskaper om de risker som är förenade med läkemedelshanteringen

Den som delegerar läkemedelshantering

Den som delegerar ansvarar under eget yrkesansvar för

- sin bedömning av mottagarens kunskap och kompetens
- beslutet att delegera uppgiften

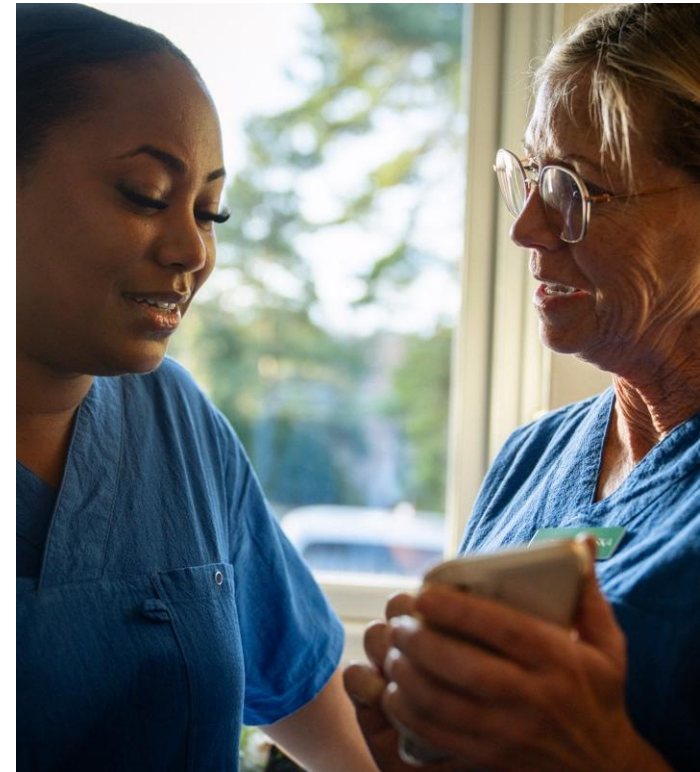
Men inte för hur uppgiften fullgörs

Den som tar emot en delegering av läkemedelshantering

- Ska ha kunskaper om hantering av läkemedel och de risker som är förenade med hanteringen
- Är ansvarig för hur han eller hon fullgör uppgiften

I ansvaret ingår att uppfylla relevanta krav som ställs t.ex. kontroller mot ordination, rimlighetsbedömning av dos och dokumentation.

**Adekvat
kunskap och
kompetens**

Kunskap och kompetens

Av vårdgivarens rutiner för ordination och hantering av läkemedel ska det framgå vilken kunskap och kompetens som krävs av den som genom beslut om delegering får iordningställa, administrera eller överlämna läkemedel.

Den som genom ett beslut om delegering får iordningställa, administrera eller överlämna läkemedel ska ha

- dokumenterade kunskaper om hantering av läkemedel och de risker som är förenade med hanteringen, och
- den kompetens som krävs för att kunna utföra uppgiften på ett korrekt och patientsäkert sätt.

Den som ska fatta ett delegeringsbeslut ska kontrollera att mottagaren har de kunskaper och den kompetens som anges ovan.

Risikanalyys

6

Risikanalyis är underlag för vårdgivarens rutiner

Vårdgivaren ska bedöma riskerna med att delegera läkemedelshantering i verksamheten.

Resultatet från risikanalysen ska vara utgångspunkten när vårdgivaren tar fram rutiner för

- i vilka situationer och under vilka förutsättningar som det är förenligt med en god och säker vård att delegera läkemedelshantering i verksamheten
- vilken kunskap och kompetens som krävs av den som genom beslut om delegering får iordningställa, administrera eller överlämna läkemedel.

Var i verksamheten ska riskanalyser göras?

Identifiering, analys och riskreducerande åtgärder kan behöva göras på olika organisatoriska nivåer i verksamheten.

Analys på högre organisatoriska nivåer ger förutsättningar att se viktiga bakomliggande orsaker på systemnivå.

Beslut om delegering

Delegeringsbeslutet ska vara skriftligt och ange:

- vilken eller vilka uppgifter som delegerats
- för vilken verksamhet som delegeringsbeslutet gäller
- vem som delegerat uppgiften
- till vem uppgiften delegerats
- när delegeringsbeslutet ska följas upp
- beslutets giltighetstid
- datum då beslutet fattades

Delegeringen ska kopplas till en viss verksamhet hos vårdgivaren

- Det tydliggör vem som har verksamhets- och vårdgivaransvaret för den läkemedelshantering som utförs av personal efter delegering.
- Den som fått en delegering får utföra de delegerade uppgifterna bara i den/de verksamheter som anges i beslutet.
- Delegeringsbeslutet är knutet till verksamheten, inte till den person som fattat beslutet.

Delegeringen ska kopplas till en viss verksamhet hos vårdgivaren *fortsättning*

- Personal som tar emot delegeringen behöver inte vara anställd i verksamheten.
- Det är möjligt för personal hos en vårdgivare att delegera läkemedelshantering till personal i en verksamhet som inte omfattas av HSL eller TvL.
- Det förutsätter ett samarbete mellan verksamheterna där vårdgivaren är med och planerar, leder och kontrollerar läkemedelshanteringen som utförs i den andra verksamheten.

Dokumentation

- Beslutet ska dokumenteras.
- Uppgifter om utförda uppföljningar och om återkallelser av delegeringsbeslut ska dokumenteras.
- Dokumentationen ska bevaras i minst tre år från den tidpunkt då delegeringsbeslutet upphör att gälla.

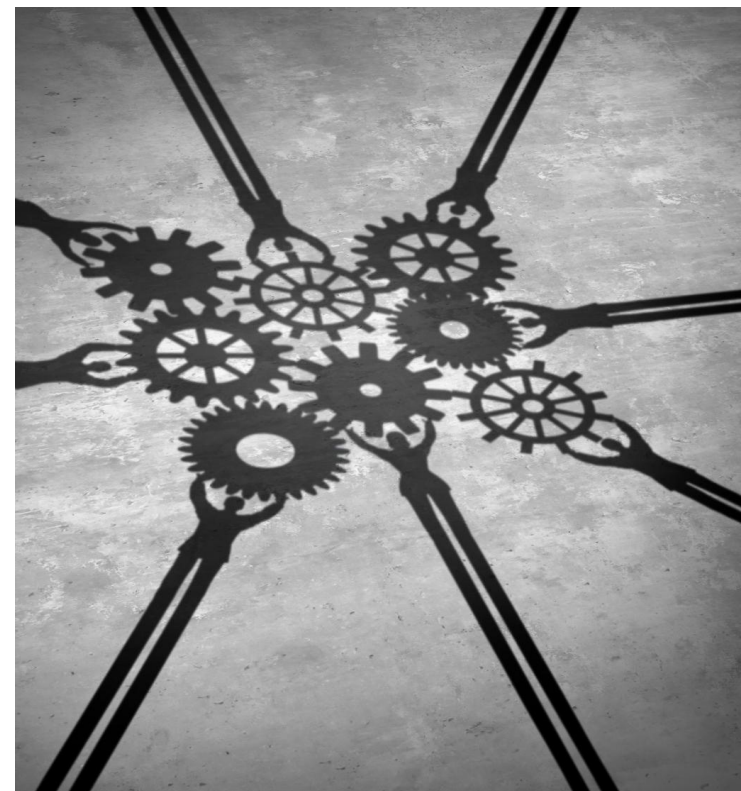

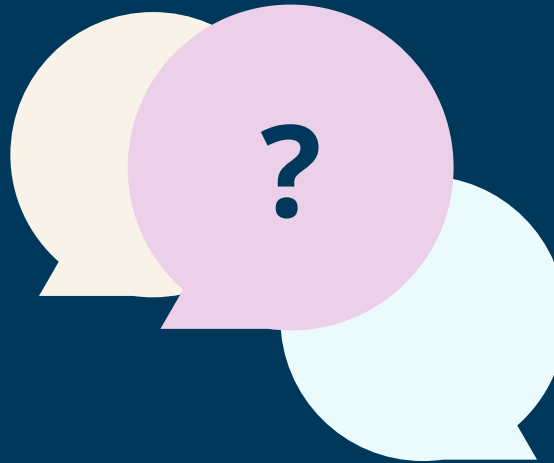
Stödmaterial

Stöd för implementering

- Webbinarier
- Handbok
- Meddelandeblad
- Webbstöd
- Uppdaterade webbsidor
- Frågor och svar
- Socialstyrelsens Upplysningstjänst

Frågor?

Tack för idag!

socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

